

О.Г. Бортнікова, кандидат філософських наук, доцент

ВІРА ЯК ПІДСТАВА ВЗАЄМОДІЇ РЕЛІГІЇ ТА ПОЛІТИКИ

У статті розглянута проблема релігійної та політичної віри через аналіз характеристик основних елементів у своєму предметі, які їх утворюють. Обґрунтовується можливість переходу до використання двох нових підходів – метаісторичного аналізу змін теократичних і світських форм панування і правління, а також створення інституційної матриці релігійно-політичного простору держави, які знаходяться в руслі традицій українського релігієзнавчого теоретизування. Запропоновано нові способи пізнання взаємодії релігії та політики у житті суспільства через один із базових інститутів – феномен віри.

Ключові слова: релігія, політика, віра, довіра, сприйняття, достовірність, вкоріненість.

Постановка проблеми. Для повноцінної концепції взаємодії релігії і політики необхідна відповідь на питання про те, якою є структура людських взаємодій у процесі змін теократичних і світських форм панування і правління, вплив цієї зміни на умови людського існування. Необхідною передумовою є розуміння того, як релігійна і нерелігійна віра інтерпретує політичну діяльність. Хоча в когнітивних науках і мав місце деякий прогрес, все ж над нами досі тяжіє проблема розуміння витоків конфліктуючих систем переконань, їх гнучкості, їх взаємодії з релігійними і політичними організаціями та інститутами. Велика кількість змін середовища виявляються безпрецедентно новими.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сьогодні проблема віри розглядається у різноманітних аспектах. При цьому слід зауважити, що використовуються інтегративні підходи як у межах класичної, так і постнекласичної науки. У переважній більшості праць з'ясовується специфіка віри як особливого знання зі своїми критеріями істинності, виокремлюються різні аспекти розгляду віри: аксіологічний (віра надає знанню ціннісного забарвлення, праксеологічний (віра задає певну спрямованість діяльності), діяльнісний (віра, транслюючи знання в особисте переконання, стимулює діяльність). Ці проблеми досліджували як українські, так і зарубіжні дослідники — М. Андрюшенко, О. Євстіфєєва, І. Воронянський, К. Костікова, Є. Піменова, Ф. Хуснутдінова, В. Шинкарук та ін.

У сучасному релігієзнавстві реалізуються різні стратегії дослідження феномену віри, вивченню якого присвячена значна кількість наукових праць,

у тому числі: філософська (Ю. Кімелєв, В. Міронов, О. Сарапін та ін.), психологічна (В. Москалець, О. Предко, А. Сафронов, Д. Угрінович та ін.), богословська (А. Кураєв, Ю. Макселон, Х. Яннарас, С. Ярмусь та ін.) тощо.

Формулювання цілей статті. Метою статті є розкриття сутнісних характеристик релігійної та політичної віри як складових релігійно-політичного простору держави. Завдання статті — обґрунтувати можливість проведення метаісторичного аналізу і дослідження трактувань категорій базових інститутів (на прикладі релігійної і політичної віри) визначення змісту інституціональної матриці, яка характеризує взаємодію релігії та політики, що дозволить отримати за допомогою цієї методології нові наукові результати.

Вклад основного матеріалу дослідження. Якщо прийняти як відправне таке визначення: «Віра є здійснення очікуваного і впевненість в невидимому» [1], то залежно від того, що розуміти під термінами визначення, віру можна розділити на релігійну й політичну. У такому поділі віра є продовженням життя у своєму предметі — релігії та політиці.

Релігійну віру утворює віра в Абсолют (Бога), його закон — благу звістку — діяння. У масовій, народній свідомості, Бог — це вища істота, сила, від якої врешті-решт залежить виконання очікувань, устремлень і збереження життя взагалі. Бог постає як Абсолют, Господь, а також Дух, Помічник або Утішитель. Цьому відповідає ототожнення віри із суб'єктивною упевненістю, що переростає у свободу індивіда, звільнення всіх його сил, де можливе таке розуміння віри, яке П. Тілліх позначив як «граничний інтерес» [12, с. 133–135].

О. Предко розглядає проблему релігійної віри як екзистенційного конструкту формування цілісної особистості, її світоглядних настанов та діяльності. Вона слушно зауважує: «Релігійна віра виступає як каталізатор активності свідомості суб'єкта, як проєкція в майбутнє, відображення особистого через сформовані ідеали під кутом зору бажаного майбутнього. Релігійна віра забезпечує людині підтримку її цільової установки, зняття внутрішнього напруження тощо... Релігійна віра виступає генератором енергії, підтримує внутрішню міць людини, необхідну їй для подальшої діяльності та для подолання труднощів. Фактично, релігійна віра стає генератором формування своєрідної суб'єктивної реальності віруючого, яка задає стиль життя та мислення людини [7, с. 30].

Політика — це зв'язки і відносини між класами, націями та іншими соціальними групами, ідеологічно вмотивована діяльність із приводу завоювання, утримання і використання державної влади. Тому політичну віру утворює почуття реальності: віра в політичного лідера, політичну силу чи партію. «Віра — уявлення об'єкта, поєднане з почуттям його реальності, що виражається у відповідних йому прагненнях і актах» [11, с. 932].

Насамперед зазначимо, що теологи приходять до думки про необхідність релігійного санкціонування політичної діяльності людини, оскільки, дійсно, вирішувати глобальні соціальні проблеми в сучасному світі можливо тільки політичним шляхом. Божа благодать може здійснюватися тільки через політичну діяльність людей, яка у своїй сукупності виступає як глобальний рух благодаті, що реалізує онтологічно-теологічну енергію звільнення.

Однак і релігійна віра, і політична віра — це більше ніж впевненість, це головним чином довіра. Релігійна віра самодостатня, або принаймні є найвищим щаблем сприйняття свого предмета, тобто вірогідне. Перехідними формами від віри як впевненості до довіри є: відчуття «присутності Бога» взагалі і в індивіді як «ентузіазм»; віра — первинне почуття людини; вона закладена як початковий істотний напрям людського духу; вона є шануванням сущого як безумовно суще і цього цілком достатньо. Г. В. Лейбніц пише: «Для нас достатньо лише деякого розуміння, що це таке, а розуміння, яким чином це відбувається, перевищує наш розум, та воно нам зовсім не потрібне, для нас досить, що це так» [5, с. 109].

Разом з тим, говорячи про релігійну віру як форму прояву довіри, не можна не торкнутися питання про неможливість ототожнення двох начал релігії — Вищої природи, Бога як Абсолюту, що породжує початок і церкви як тіла Христа на землі, і разом з тим соціального інституту. Очевидність Бога, саме єство Бога, перевищує все суще та набуває ознак найвищої достовірності, а тому і довіри. Попри те, що Церква є втіленням деякої релігійної ідеї (змісту віри), релігійна діяльність, релігійна форма суспільної свідомості має чимало вад, саме через те, що залишається невід'ємним атрибутом сучасних соціумів. А тому потребує досягнення своєї єдності двох начал як Цілого саме через набуття довіри до церкви.

Політична віра як прояв довіри вимагає постійного підтвердження через досягнення результату. Вона або зміцнюється, зростає, або згасає, зникає. Держава є втіленням соціальної ідеї. Політична діяльність завжди є ідеологічно вмотивованою. «Кожна ідеологія, — зауважує З. Самчук, — так чи інакше виказує претензії на євангелійність свого суспільного покликання, світоглядно-аксіологічного і телеологічно-спонукального стрижня» [10, с. 277]. Як зауважив Ж.-Ж. Руссо, «не було створено жодної держави без того, щоб релігія не служила їй основою» [9, с. 27]. Практична політика саме з метою зміцнити довіру часто маскує власні ціннісні наміри та цілі в ім'я наївної віри партій у наукову довідність їх догм.

При розгляді віри почуття реальності часто співвідноситься з почуттям залежності [3, с. 20]. Це означає, що віра є переживанням єдності зі своїм предметом, як його сприйняття. Інакше кажучи, віра є сприйняттям. Віра як почуття реальності підтверджує себе в довірі до нескінченного: «справ-

жня релігія є почуття і смак до нескінченного» [13, с. 39]. Нескінченна істота — Бог. Однак це не млява нескінченність релігійного чи політичного просторів. Вони за своєю суттю є предметними. Першість предметного у вірі як релігійному просторі підтверджується таким її розумінням — віра є благодать, дар і одкровення Божества. Сприйняття предметності в релігійній вірі — це постановка питання про надбання буття, якостей того, що існує в світі, у буденному житті. Це сприйняття того, що є саме існування-безпосередність як така (можливість-неможливість; нескінченність форм життєдіяльності, в тому числі різноманіття політичних режимів; конкретність політичного режиму і керівництва — частково теократичного, почасти чуттєво-секулярного; справжність і тимчасовість у змінах на краще (гірше) в економічній, духовній, політичній, соціальній сферах; невизначеність джерела і носія якості буття. Це далеко не повний перелік структурних елементів сприйняття предметності в релігійній вірі, але виділене нами детерміноване рамками предмета дослідження, яке проводиться.

Така постановка питання про сприйняття предметності повною мірою стосується і політичної віри. Побачити першооснову означає уявити саму природу сприйняття як складової релігійної та політичної віри в чистому вигляді. Така «причинність» висловлює повноту існування і завдяки цьому існує взаємодія релігії і політики. Питання стоїть не про первинність релігії чи політики в соціальних процесах, а про зрощення всіх можливих форм у деяку цілісність, у деяку єдність і має форму сприйняття благо-буття. Уподібнення віри (релігійної та політичної) як сприйняття в надбання-цінності може мати вигляд руху до набуття сенсу природи релігії і політики. Сприйняття у вірі набуває форми і логіки розгортання взаємодії релігії та політики як переміщення на «місце» метафізичного, трансцендентного буття сенсу-єдності, тобто йдеться «про реальне або ідеальне, почуттєве чи надчуттєве, про дане або умосяжне буття» [2, с. 37].

Однак, чи не є віра в Бога ілюзією? Чи не залишається віра як почуття реальності тільки почуттям? У релігійній та політичній вірі повинна домінувати певна система істини, що заснована на критерії достовірності. Ця система істини віри, яка домінує в конкретному релігійно-політичному просторі, повинна бути або істиною, знайденою зі свого роду понад- або позаемпіричного джерела, зазначеного Богом, божеством, шляхом одкровення, божественного натхнення, інтуїції, містичного досвіду тощо, або раціональною і логічною системою людського розуму, джерелом якої є досконалість політичного устрою суспільства.

Відчувати — означає жити. І що може бути «більше» за життя, ніж саме життя — інше, більш повне, чисте життя. Тому можна прийняти таке ви-

значення: «Віра є життя зі всеосяжного, є керівництво і наповнення допомогою всеосяжного» [15, с. 428]. Тільки всеосяжне, тобто все життя є критерієм розрізнення ілюзії від реальності та достовірності істини релігійної віри. «Все життя» зібране ніби спочатку в одній точці — одиничному існуванні індивіда. Це означає, що індивід знаходиться в безумовному, усунутому від усього суцього відношенні до абсолютного. С. Киркегор визначив віру як вищу пристрасть в людині і людини, що перевершує всяке раціональне пояснення. Відповідно, віра є парадокс, але не як початковий порок мислення, а парадокс реального існування [4, с. 111].

Таким чином, віра як життя є вже не віра-довіра, а саме віра як істина. Віра самодостатня, оскільки все інше є неістинним, випадковим, минулим, і віра є початком життя взагалі: віра є голос стихійно-творчого начала життя, його руху, його безпомилкового тяжіння, як інстинкт.

У політиці, де центральне місце займає людина, не можна ігнорувати людину, забувати її ціннісні витоки і насамперед принципи пошуку і утвердження істини, чеснот і справедливості, норми моральності. Як цього досягти у політичній дії? Політична діяльність завжди балансує на межі дозволеного у своїх відносинах з істиною, з достовірним, правдивим зображенням і тлумаченням дійсності. Подолання політичної віри не може ігнорувати істину, якою б гіркою і такою, що не відповідає благим намірам політиків, вона не була. Не можна насильно насадити політичну віру, присвоївши собі право ігнорувати істину або своєрідно трактувати моральність, добро і благо.

Вкоріненість віри в житті може набувати форми уявлення її як стану живого організму, а також тіла і свідомості, і мати види від тваринної до наукової віри, наприклад: «віра є сукупність станів організму, пов'язаних між собою тим, що всі вони повністю або частково мають відношення до чогось зовнішнього» [8, с. 161]. Це щось інше, ніж визначення віри як знання сенсу життя, оскільки завжди в останньому випадку залишається питання про кордони і достатності цього (як і взагалі) знання.

«Релігійний спосіб життя відрізняється своєю вкоріненістю в Переказі Церкви. Переказ є сукупністю віроповчальних істин, які через свідчення апостолів прийняті Церквою, зберігаються нею і розвиваються відповідно до обставин її історичного існування і викликів, звернених до Церкви різними епохами. Коротко кажучи, Переказ є живим благодатним потоком віри і життя в лоні Церкви. Переказ — явище нормотворче, бо він є нормою віри. Це означає, що поняття норми виступає як найважливіша характеристика віри. Бо кожен відхід від Переказу розуміється нами перш за все як порушення норми віри, або, кажучи коротко, як ересь» [6, с. 205–206].

Таким чином, критерієм церковного способу життя буде відповідати той спосіб існування, який оцінюється як вкорінений у Переказі Церкви. Йдеться, звичайно, не стільки про зовнішні прояви прихильності до Переказу і навіть не про культурно-історичне його сприйняття людиною і суспільством. Належність до Переказу виявляється насамперед на рівні ціннісного змісту життя. Лише життя відповідно до Переказу як норми віри може розцінюватися як істинно релігійне життя. Постає проблема засвоєння і збереження віри, але ще більшою мірою — засвоєння і збереження способу життя, що визначається цією вірою. Для того, щоб норма віри стала для людини нормою життя, потрібно мати не тільки знання, а й реальний досвід життя в Церкві, бути співучасником її Таїнства. Тільки тоді ця норма віри стає для людини природною, як дихання.

Збереження цієї норми і затвердження її в сучасному суспільстві як найбільшої онтологічної цінності є в широкому сенсі завданням кожного члена Церкви, але у вузькому і спеціальному значенні це є завданням сучасної теології. Ця норма настільки ж міцна, як і крихка. У досвіді окремої людини і цілих спільнот людей вона може бути або пошкоджена і навіть зруйнована, або збережена і укріплена в результаті зіткнення з іншими культурно-цивілізаційними стандартами, з іншими нормами життя.

Існує й інший підхід до аналізу вкоріненості віри — через поняття вкоріненості в політичній вірі, до якого ми зараз і звернемося. У дискусіях, які ведуться у політичній філософії, на найбільш загальному рівні, «вкоріненість» означає вбудованість на глибинному рівні й інтеграцію індивіда у своє співтовариство. Найбільш детально ідея вкоріненості операціоналізована у соціології політики, що важливо для даного аналізу. Перевага даної концепції полягає в тому, що вкоріненість розуміється як певна сукупність цілком відчутних соціальних і політичних зв'язків. Звертаючись до ідеї вкоріненості в політичній вірі, ми звертаємося і до більш колективного типу соціальності й розвиненості політичних відносин — політичних партій. Питання полягає у такому: чи можна ідею вкоріненості в політичній вірі поширити на політичні сфери, де учасники (на відміну від ситуації в традиційних спільнотах) не відчують фізичної присутності і реакції один на одного і являють собою анонімні сукупності. Ми припускаємо, що тимчасові механізми політичних виборів і загальна орієнтованість учасників на об'єкт можуть становити основу вкоріненості в політичній вірі. Люди можуть підтримувати політику тієї чи іншої партії саме в силу своєї вкоріненості в політичній вірі, не помічаючи (або не бажаючи бачити), наприклад застарілих поглядів на реальність (догматизм).

Проаналізуємо вкоріненість у політичній вірі і з інших позицій за допомогою понять темпоральної і просторової синхронізації. Такий підхід, на

нашу думку, має евристичне значення для цілей дослідження взаємодії релігії і політики в соціумі. Звернемося до теорії інтерсуб'єктивності А. Шюца [14], яку він тісно пов'язував із тілесною присутністю учасників. Однак він запропонував і іншу ідею, яка з часом стала ключовою в його концепції, — ідею темпоральної і просторової координації. Близькість у просторі супроводжується і близькістю у часі. Ця близькість у часі дає одному індивіду визнавати досвід іншого індивіда і сприймати його переживання, які одночасно відбуваються із власним досвідом. Для нас важливо, що розмірковуючи про темпоральну і просторову координації, А. Шюц відмовився від будь-яких спроб помістити в основу феномену соціальної пов'язаності ідею загального досвіду. Наголос робиться на єдиному соціальному просторі й одночасності перебігу подій. Надалі в наших міркуваннях про релігійно-політичний простір важливо визначити методологічні підходи у визначенні просторово-темпоральної координації.

По-перше, релігія і політика на конкретних майданчиках конкретних держав знаходяться в межах однієї тимчасової зони, об'єднаних спільністю часу. Тут важливі три аспекти: синхронність, безперервність і близькість у часі. Саме тому ми вважаємо плідним підхід щодо використання методології метаісторичного аналізу в дослідженні взаємодії релігії і політики, і як важливий тренд (момент) такої взаємодії — вкоріненість у релігійній та політичній вірі.

По-друге, окрім глобальної одночасності, важливе значення має атмосфера колективного очікування і готовності до певних подій. Темпоральні структури релігійного і політичного просторів звертають увагу на можливі глобальні зміни. Вони прив'язують ці простори до конкретних часових рамок, навколо яких відбувається посилення або послаблення базових релігійних і політичних інститутів, до яких без сумніву належать інститути релігійної та політичної віри вже з розглянутими нами якісними характеристиками даних феноменів. І ми заявляємо про плідність методологічного підходу щодо створення інституційної матриці релігійно-політичного простору України.

Немає сумніву, що набір базових характеристик феномену віри повинен бути достатнім для того, щоб побудувати опис реальних релігійних і політичних процесів без залучення додаткових категорій.

Віра — це саме увага, вслухання і пильне споглядання нескінченного. Віра на слово — це віра у справжність Слова, що може мати форму Завіту, Звістки і розумного устрою життя взагалі. Якщо спочатку Слово — «На початку було Слово» — замінюється на «спочатку робилося», то це означає перетворення духовного як одкровення і навіювання безмежного в момент структури діяльності та існування, у вигляді, наприклад, «архетипів несві-

домого» — того, що закладено в людині як початкова і спонтанна здатність виробництва образів і пов'язане з природою через тілесність людини і свідомістю в пошуках сенсу цих образів. Дух в такому випадку пов'язаний значеннями, які йому надаються в його усвідомленні. Абсолютний дух тому можливий тільки у сфері релігії.

Віра — це самопосвідчення духу, і прояв реальності духовного як такого. Бог — це реальність, перемагає все єство людини. Святе це і є власне духовне — Дух, що виходить від вищого, як би «центру світу» і саме це вища.

Бог є Дух, це значить — Бог є Життя, спадна до всякої тварі, як животно-творне світло. Життя є дар, дар згори, нестворений, нерукотворний, і болісна таємниця, нерозкладна на фізичні та інтелектуальні елементи. Святе — це сокровенне в житті, його джерело, як світло і дихання з глибини світу і життя. Тоді віра і є первинне, природне сприйняття невидимого, невідомого і вищого, як і саме життя. Віра полягає в набутті, збиранні й здобутті святості, уподібненні недоторканному, відчутті присутності в собі і міра взагалі дарів Духа Святого. Людина у вірі стає у Бога — як виконана явищем сили і духу — сили духу.

Віра як синтез — може бути уявою. Людина знаходить можливість «вийти» із себе у станах натхнення, несамовитості, екстазу. Тут індивід стає вільним — його почуття, думки і воля з'єднуються в одне — уяву. В уяві індивід уподібнюється Богу як одухотворена душа.

Висновки та перспективи подальших наукових досліджень. Віра є поєднання реального та ідеального. Однак подібна єдність відкриває реальність як таку, в її безпосередності, і таким чином загострює її проблему — що це таке?

При визначенні складу базових релігійних і політичних інститутів ми будемо спиратися на постулат функціональної необхідності. Інакше кажучи, концепція X- і Y-теократичних і світських форм панування і правління виділяє як один із базових інститутів феномен релігійної та політичної віри, які, з одного боку, необхідні для формування адекватної реальності модельного уявлення про релігійну і політичну взаємодію. Отже, ми відокремлюємо з усієї безлічі релігійних і політичних зв'язків ті стійкі, постійно відтворювані відносини, які дозволяють дати єдиний понятійний опис релігійно-політичного простору різних країн у різні періоди історичного розвитку. З другого боку, цей набір має бути достатнім для того, щоб побудувати опис реальних релігійних і політичних процесів без залучення додаткових категорій. Функції, які ми визначили як необхідні й достатні для того, щоб релігійна і політична віра як система відтворювалася, а також її сутнісні характеристики — послужили достатньою підставою розгляду

інституційних форм. На відміну від базових інститутів, що зберігають своє утримання, інституційні форми мобільні, пластичні, мінливі. Вони являють собою конкретні встановлені зразки, способи, організації, в яких виявляється порядок взаємодії релігії і політики. До них можна віднести сутнісні характеристики релігійної та політичної віри. Інституційні форми — це пряме або опосередковане зовнішнє вираження базових інститутів, які задають соціетальну природу суспільства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Послание к Евреям святого апостола Павла 11,1 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://days.pravoslavie.ru/Bible/V_ewr1.htm.
2. Виндельбанд В. Прелюдии / В. Виндельбанд. – М. : Кучково поле, Гиперборея, 2007. – 400 с.
3. Зиммель Г. Религия. Социально-психологический этюд / Г. Зиммель ; пер. с нем. М. Бердоносова и О. Лямбек ; под ред. С. А. Котляревского. – М. : Изд. М. и С. Сабашниковых, 1909. – 82 с.
4. Киркегор С. Страх и трепет / С. Киркегор. – М. : Республика, 1993. – 383 с.
5. Лейбниц Г.В. Опыты теодицеи о благодти Божией, свободе человека и начале зла / Г.В. Лейбниц // Соч. : в 4 т. – М. : Мысль, 1989. – Т. 4. – 554 с.
6. Митрополит Смоленский и Калининградский Кирилл. Норма веры как норма жизни : проблема соотношения между традиционными и либеральными ценностями в выборе личности и общества // Церковь и время. – 2000. – №2 (11). – С. 203–221.
7. Предко О. І. Релігійна віра як екзистенційне підґрунття особистості / О. І. Предко // Вісн. Київ. нац. ун-ту імені Тараса Шевченка. Філософія. Політологія. – 2012. – № 109. – С. 26–30.
8. Рассел Б. Человеческое познание: Его сфера и границы / Б. Рассел ; пер. с англ. Н. В. Воробьева. – Киев : Ника-Центр : Вист-С, 1997. – 560 с.
9. Руссо Ж.-Ж. Об общественном договоре / Ж.-Ж. Руссо // Трактаты. – М. : КАНОН-пресс, Кучково поле, 1998. – 416 с.
10. Самчук З. Ф. Світоглядні основи соціально-філософського дослідження ідеології: проблема критеріїв та пріоритетів вибору : монографія : у 2 т. / З. Ф. Самчук. – Д. : АРТ-Прес, 2009. – Т. 1. – 920 с.
11. Соколов П. Вера. Психологический этюд / П. Соколов // Вопр. философии и психологии. – М., 1902. – Год XIII, кн. 62 (II). – С. 909–933.
12. Тиллих П. Й. Систематическая теология / П. Й. Тиллих. – М. ; СПб. : Унив. кн., 2000. – Т. 3. – 415 с.
13. Шлейермахер Ф. Д. Речи о религии к образованным людям, ее презиращим / Ф. Д. Шлейермахер ; пер. с нем., вступ. ст. С. Л. Франка. – СПб. : Алетейя, 1994. – 344 с.
14. Шюц А. Избранное: мир, светящийся смыслом / А. Шюц ; пер. с нем. и англ.: В. Г. Николаев и др. – М. : РОССПЭН, 2004. – 1056 с.

15. Ясперс К. Философская вера / К. Ясперс // Смысл и назначение истории. – М. : Политиздат, 1991. – С. 419–508.

ВЕРА КАК ОСНОВАНИЕ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ РЕЛИГИИ И ПОЛИТИКИ

Бортникова Е. Г.

В статье рассмотрена проблема религиозной и политической веры через анализ характеристик основных элементов в своем предмете, которые их образуют. Обосновывается возможность перехода к использованию двух новых подходов – мета-исторического анализа изменений теократических и светских форм господства и правления, а также создания институциональной матрицы религиозно-политического пространства государства, находящихся в русле традиций украинского религиозно-политического теоретизирования. Предложены новые способы познания взаимодействия религии и политики в жизни общества посредством одного из базовых институтов – феномена веры.

Ключевые слова: *религия, политика, вера, доверие, восприятие, достоверность, укорененность.*

FAITH AS A BASIS OF INTERACTION OF RELIGION AND POLITICS

Bortnikova O. G.

The article deals with the problem of religious and political faith, through the analysis of the characteristics of the main elements in his subject, they are made. It shows the relationship between religious belief and faith through political determination – trust, perception, authenticity, rootedness. In this context, identify their dynamic nature. The religious and political belief different specific structuring: direct experience, expression and understanding. The whole process of deployment religious and political practices of all components of the religious and political faith interconnected, leading to the construction of certain vital reference person.

Therefore, the introduction of religious and political faith in the context of the meaning of life measurement allows, firstly, their «entanglement» in the context of the development of meaning, as the personification of the human subject is understanding and has the meaning that people objectively they invest; Second, understanding of religious and political belief as the incarnation of sense, the implementation of certain pre-conception; ideal setting, where the problem of its functional deployment gets praxeological character – how it affects a person (in this context of religious and political belief design principles of life of the individual, giving them some meaningful); Third, consideration of communication of religious and political practices as a unique and universal phenomena as means of obtaining the meaning of life. In this context, opportunities are opening up for studying

the interaction of religion and politics, religious-political space of the state as a value-semantic constructs of a particular religious and political traditions, their role in the constitution of human life-purpose space.

The possibility of switching to two new approaches – meta-historical analysis of the changes theocratic and secular forms of domination and governance, as well as the creation of an institutional matrix of religious and political space of the state, which are in line with the traditions of Ukrainian religious studies theorizing. New methods of knowledge interaction between religion and politics in public life in one of the basic institutions – the phenomenon of faith. They are based on various grounds, its different systems concepts and different definitions and perspectives of the content review identified institutional changes in religion and politics. A comparison of these approaches is interesting also because they realized a fundamentally different way of constructing social knowledge about the interaction of religion and politics.

Key words: religion, politics, faith, trust, perception, authenticity, rootedness.

